

Собченко Т., Кін О. Аналіз досвіду роботи використання потенціалу соціальних мереж у реалізації концепції національно-патріотичного виховання. *Освіта. Інноватика. Практика*, 2023. Том 11, № 1. С. 45-49. DOI: 10.31110/2616-650X-vol11i1-007

Sobchenko T., Kin O. Analiz dosvidu roboty vykorystannia potentsialu sotsialnykh merezh u realizatsii kontseptsii natsionalno-patriotychnoho vykhovannia [Analysis of the work experience of using the potential of social networks in the implementation of the concept of national patriotic education]. *Osvita. Innovatyka. Praktyka – Education. Innovation. Practice*, 2023. Vol. 11, No 1. S. 45-49. DOI: 10.31110/2616-650X-vol11i1-007

УДК 378.015.31:172.15

DOI: 10.31110/2616-650X-vol11i1-007

Тетяна СОБЧЕНКО

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди, Україна
<https://orcid.org/0000-0002-9213-5556>
sobchenkotetyana79@gmail.com

Олена КІН

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди, Україна
<https://orcid.org/0000-0002-1935-6483>
kin_f@ukr.net

АНАЛІЗ ДОСВІДУ РОБОТИ ВИКОРИСТАННЯ ПОТЕНЦІАЛУ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ У РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПЦІЇ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Анотація. У статті акцентовано увагу на те, що в сучасних умовах протистояння російської агресії, боротьби за територіальну цілісність, національний суверенітет нашої держави особливої актуальності набувають питання посилення національно-патріотичного виховання молодого покоління, формування громадянина та патріота, який зможе обстоювати національні інтереси та цінності та ефективно діяти та працювати в міжнародному ціннісному просторі. Представлено та проаналізовано основні ідеї Концепції національно-патріотичного виховання в системі освіти України.

Авторами з'ясовано, що в сучасних умовах пріоритетності форматів онлайн-комунікацій серед молоді, важливим засобом інформаційного забезпечення здійснення національно-патріотичного виховання є Інтернет-ресурси, зокрема соціальні мережі.

У статті репрезентовано досвід роботи викладачів кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди щодо здійснення національно-патріотичного виховання студентської молоді засобами інтернет-ресурсів. Зокрема, представлено зміст та особливості проведення заходів до Дня науки, який було присвячено 300-річчю від дня народження відомого філософа Г. С. Сковороди: бінарної лекції на тему «Цифрова компетентність майбутнього фахівця», яка супроводжувалася виконанням творчих завдань для здобувачів: «Діджиталізація Г. С. Сковороди» (створення блогу або сторінки Г. С. Сковороди у соціальних мережах Facebook або Instagram). У статті проаналізовано виховне значення проведеного заходу, який сприяв: прояву креативності, творчості, неординарності, талантів здобувачів; імплементації європейських та національних цінностей; заохоченню здобувачів до вивчення творчості Г. С. Сковороди; переосмисленню філософської, творчої спадщини Г. С. Сковороди, його ідей та світогляду.

Авторами було доведено, що використання засобів інтернет-комунікації, зокрема соціальних мереж має досить потужний потенціал реалізації завдань національно-патріотичного виховання, формування у здобувачів національних почуттів, інтересів та цінностей.

Ключові слова: заклади вищої освіти; здобувачі; національно-патріотичне виховання; соціальні мережі.

Tatyana SOBCHENKO

H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0002-9213-5556>
sobchenkotetyana79@gmail.com

Olena KIN

H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0002-1935-6483>
kin_f@ukr.net

ANALYSIS OF THE WORK EXPERIENCE OF USING THE POTENTIAL OF SOCIAL NETWORKS IN THE IMPLEMENTATION OF THE CONCEPT OF NATIONAL PATRIOTIC EDUCATION

Abstract. The article focuses on the fact that in the context of confrontation with Russian aggression, the struggle for territorial integrity, the national sovereignty of our state, the issues of strengthening the national-patriotic education of the younger generation are of particular relevance. Of particular importance are the tasks of forming a citizen and a patriot who will be able to defend national interests and values, act effectively and communicate in the space of European values. The main ideas of the Concept of national-patriotic education in the education system of Ukraine are presented and analyzed.

The authors proved that in modern conditions of the priority of online communication formats among young people, Internet resources, in particular social networks, are an important means of information support for national-patriotic education.

The article presents the experience of teachers in the implementation of the national-patriotic education of students by means of Internet resources. In particular, the content and features of holding events for the Day of Science, which in the 2021-2022 academic year was dedicated to the 300th anniversary of the birth of the famous philosopher G.S. Skovoroda, are described. A lecture was held on the topic "Digital Competence of a Future Specialist", which was accompanied by the performance of creative tasks for students "Digitalization of G.S. Skovoroda" (creation of a blog or page of G.S. Skovoroda on Facebook or Instagram social networks).

The article analyzes the educational value of the event, which contributed to: the manifestation of creativity, originality, talents of students, the implementation of European and national values, encouraging students to study the work of G. S. Skovoroda, rethinking the philosophical, creative heritage of G. S. Skovoroda, his ideas and worldview.

The authors proved that the use of Internet communication tools, in particular social networks, has a sufficiently powerful potential for the implementation of the tasks of national-patriotic education, the formation of national feelings, interests and values among students. The organization and conduct of educational work using Internet resources is carried out in a format that is close and familiar to students and therefore has good results.

Key words: higher education institutions; students; national-patriotic education; social networks.

Постановка проблеми. Інтеграційні перспективи Української держави, її цивілізаційний вибір демократичних цінностей трансформувалися в площину боротьби за збереження української державності, територіальної цілісності, національного суверенітету, самого існування української нації. Особливої актуальності в сучасних реаліях набувають питання національно-патріотичного виховання, вирішення завдань формування національного світогляду особистості. У відповідності до сучасних викликів було розроблено Концепцію національно-патріотичного виховання (2022 р.), у якій визначено нову стратегію виховання, як багатокомпонентну та багатовекторну систему, яка великою мірою формує майбутній розвиток української держави [5].

Одним із складових інформаційного забезпечення національно-патріотичного-виховання здобувачів на основі європейський цінностей є використання Інтернет ресурсів, зокрема соціальних мереж, які є важливим засобом комунікації у дистанційному форматі навчання. Тому затребуваною проблемою, яка вимагає негайного розв'язання є питання використання потенціалу соціальних мереж для формування виховних взірців.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить, що окреслена проблема висвітлена сучасними науковцями в таких окремих аспектах, як от:

- позитивні й негативні аспекти взаємодії сучасної молоді в соціальних мережах (К.Варивода) [1];

- соціальні мережі як ефективний засіб громадської самоорганізації, громадських ініціатив (Л.Чуприна, А.Руденко) [9; 12];

- формування національної самосвідомості здобувачів закладів вищої освіти (О.Кін) [3;4];

- створення освітнього середовища в умовах цифровізації вищої освіти (Т.Собченко) [10; 11].

Аналіз останніх джерел та публікацій свідчить про дефіцит інформації щодо досвіду використання потенціалу соціальних мереж у процесі виховання, пропозицій конкретних методів та форм роботи із здобувачами в мідіа-просторі.

Мета дослідження: проаналізувати та репрезентувати досвід роботи викладачів кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди щодо використання потенціалу соціальних мереж при здійсненні національно-патріотичного виховання студентської молоді.

Методи дослідження: аналізу та синтезу, узагальнення та порівняння наукових ідей щодо можливостей використання соціальних мереж в освітньому процесі вишів.

Виклад основного матеріалу досліджень. У період російсько-української війни виникає нагальна необхідність переосмислення науково-теоретичних та практичних здобутків і здійснення системних заходів, спрямованих на посилення національно-патріотичного виховання дітей та молоді, формування особистості патріота та громадянина, здатного успішно діяти на основі національних та європейських цінностей. Особлива увага концентрується на формуванні особистості як носія принципово нової національної ментальності та світогляду.

Так у ХНПУ імені Г. С. Сковороди виховна робота проводиться у відповідності до плану виховної роботи закладу освіти [5] та згідно з основними нормативно-правовими документами, законами України. Слід зазначити, що 6 червня 2022 року МОН України було підписано наказ №527, яким затвердило нову Концепцію національно-патріотичного виховання в системі освіти України [8].

У документі визначено, що метою національно-патріотичного виховання є «становлення самодостатнього громадянина-патріота України, гуманіста і демократа, готового до виконання громадянських і конституційних обов'язків, до успадкування духовних і культурних надбань українського народу, досягнення високої культури взаємин, формування активної громадянської позиції, утвердження національної ідентичності громадян на основі духовно-моральних цінностей Українського народу, національної самобутності» [8].

Зазначимо, що серед представленого широкого спектру інформаційного забезпечення національно-патріотичного виховання є затребуваним використання Інтернет-ресурсів, зокрема соціальних мереж.

Слід зауважити, що соціальні мережі розглядаються як інформаційні та комунікаційні канали, які виступають аналоговим простором для соціальної, професійної діяльності та спілкування особистості [2; 6; 7].

У сучасних умовах соціальні мережі виступають популярним засобом комунікації, це обумовлено рядом причин:

- зручність та доступність у користуванні;
- широкий діапазон можливостей: платформ, сервісів, засобів;
- отримання психологічної підтримки, соціального захисту;
- доступ до інформації, актуальної та затребуваної для користувача;
- здійснення соціалізації особистості, актуалізація його соціального статусу та особистісної значущості, задоволення запиту на соціальне схвалення, позитивну оцінку з боку референтної групи;
- задоволення потреб в спілкуванні, взаємодії з однодумцями;
- реалізація творчого потенціалу особистості, можливості прояву його здібностей, нахилів, інтересів [7; 13].

У науковій літературі обґрунтовано представлено позицію щодо ефективності застосування можливостей соціальних мереж в освітньому процесі. Соціальні мережі в умовах змішаного навчання набули статусу дієвого інструменту неформальних освітніх практик, стали невід'ємної складової освітнього середовища вишів [2; 6; 7].

Отже, сьогодні складно вже уявити собі сучасне життя без цифрових онлайн застосунків, сервісів, платформ, соціальних мереж. В епоху стрімкого розвитку інформаційно-цифрових технологій, діджиталізації усіх сфер, дистанційне та змішане навчання вже третій рік поспіль є провідними формами організації навчального та виховного процесів у всіх закладах освіти України, їх використання спонукає до оволодіння інформаційно-цифровою компетентністю усіх учасників освітнього процесу [10; 11].

На думку науковців, використання потенціалу соціальних мереж в освітній практиці вишів сприяє успішному розв'язанню комплексу пріоритетних завдань:

- формуванню критичного мислення;
- формуванню професійного світогляду;
- реалізації творчих можливостей, здібностей;
- засвоєнню соціального досвіду;
- розвитку пізнавальних можливостей, пізнавальної активності;
- розвитку самостійності, ініціативності [2; 6; 7].

Отже, сьогодні інтернет-простір набуває статусу нового культурного феномену, потужного соціального інституту, соціальні мережі виступають фактором вторинної соціалізації особистості, формують нові гуманітарні стандарти суспільства, транслюють культурні, моральні, духовні цінності.

Виховне значення соціальних мереж можна розглядати з трьох ракурсів:

1. Як простору для спілкування, соціалізації особистості, що сприяє засвоєнню ним певного духовного, соціо-культурного досвіду.

2. Як джерело інформації, що має історичну, духовну, культурну, інтелектуальну цінність та значущість для молоді.

3. Як можливості для самореалізації особистості в ролі автора, активного учасника створення цінного соціокультурного контенту. Так, оскільки відбувається активна діджиталізація суспільства, майбутнім фахівцям необхідно вміти використовувати всі можливості цифрового світу.

У той же час, свої корективи на організацію та реалізацію освітнього процесу вишів внесли складні умови сьогодення, а саме воєнний стан в Україні. Одним з найважливіших напрямів роботи із здобувачами вищої освіти стала робота в медіапросторі. Комунікація в онлайн просторі вивела соціальні медіа на перше місце.

Так, у новому форматі пройшли традиційні заходи ХНПУ імені Г. С. Сковороди до Дня науки. У 2022 році проведення Дня науки, було присвячено 300-річчю від дня народження Г. С. Сковороди, відомого просвітителя, філософа не лише в українській історії, але й в західноєвропейській. Здобувачам було проведено бінарну лекцію викладачами кафедри освітології та інноваційної педагогіки на тему «Цифрова компетентність майбутнього фахівця». Попередньо здобувачі отримали творче завдання «Діджиталізація Г. С. Сковороди», що полягало у створенні блогу або сторінки Г. С. Сковороди у соціальних мережах Facebook або Instagram.

Слід відмітити, що майбутні педагоги проявили максимум фантазії та креативності і створили неймовірно цікаві проекти. Сучасний Григорій Савич в уяві студентів міг бути і коучем, і фотографом-мандрівником, і порадиником, і мотиватором, і, навіть, трішки стилістом. У соціальній мережі Instagram було створено сторінки за такими нікнеймами, як от: @savych_today, @gregor.style, @skovoroda.life, @gregorius_skovoroda, @skovorodaxl. Ці сторінки мережі Instagram містять цікавий та різноманітний контент, Instagram-сторіс, публікації, які веде та наповнює віртуальний Г. С. Сковорода. Також кожна сторінка має своїх зацікавлених активних підписників, котрі пишуть коментарі, висловлюють своє бачення проблеми, дають відповіді на поставлені питання, проходять тести, дискутують тощо.

На рис. 1 представлено публікації на сторінці @savych_today у соціальній мережі Instagram, на якій Г. С. Сковорода знайомить з цікавими фактами свого життя.

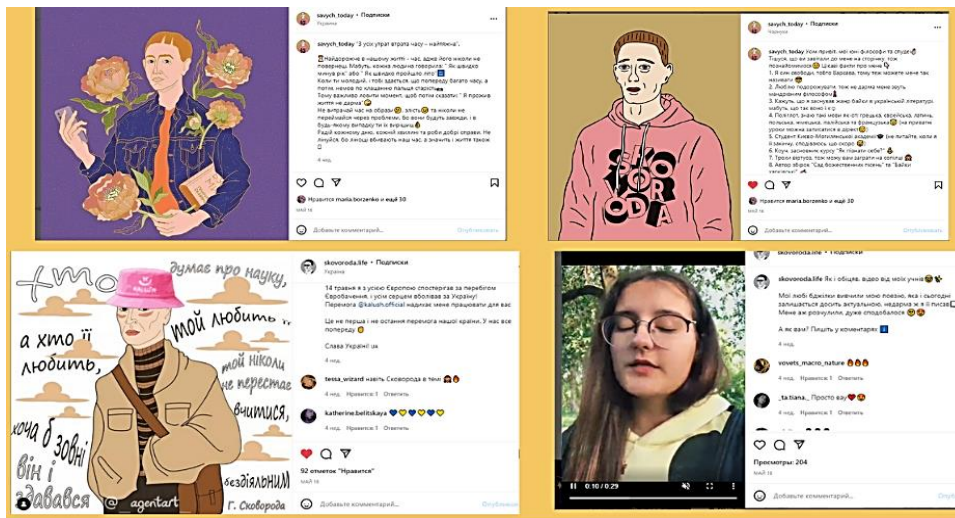

Рис. 1. Публікація на сторінці @savych_today у соціальній мережі Instagram

У контексті свята Дня незалежності України та Дня державного прапора здобувачі взяли участь у віртуальному вернісажі «Візуалізація оміяного прапора України», а також підбили підсумки флешмобу «З Україною в серці», що представлено на рис. 2.

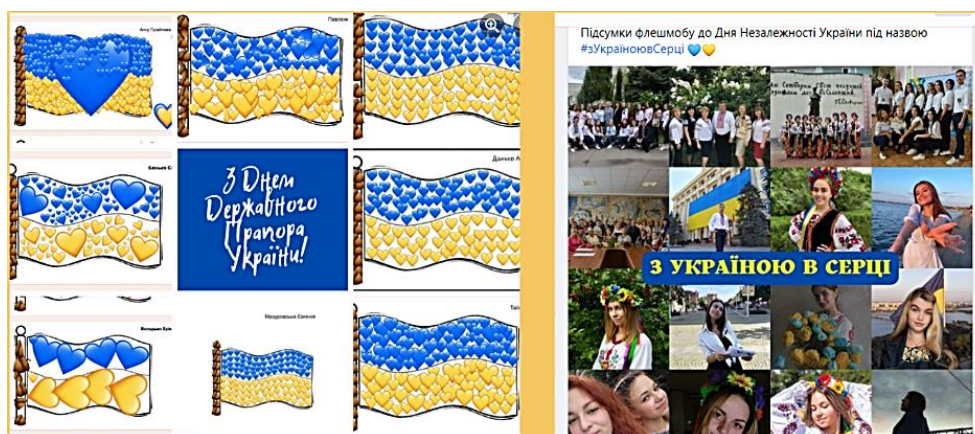

Рис. 2. Публікація на сторінці <https://www.facebook.com/umlf.hnpu/> у соціальній мережі Facebook

У рамках національно-патріотичного та громадянського виховання у закладі вищої педагогічної освіти впродовж запровадження воєнного стану в Україні було проведено ще низку заходів у дистанційному форматі, зокрема, відеоконкурс «Що я зроблю коли закінчиться війна», челенжі, флешмоби, конкурси тощо [11].

Такі сучасні види комунікації між здобувачами педагогічного закладу вищої освіти (майбутніми педагогами, філологами тощо) у соціальних мережах сприяли: прояву креативності, творчості, неординарності, талантів здобувачів; імплементації європейських та національних цінностей; переосмисленню філософської, творчої спадщини Г. С. Сковороди, його ідей в педагогічному просторі тощо.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Отже, здійснивши аналіз досвіду роботи на факультетах ХНПУ імені Г. С. Сковороди у використанні потенціалу соціальних мереж, можна зробити висновок про те, що соціальні мережі мають досить потужний потенціал для формування виховних взірців, для формування нового українця, сприяють розкриттю творчих здібностей особистості, дозволяють репрезентувати кожному з них власне бачення проблеми, осмислити та усвідомити цінний досвід вітчизняної культури, науки, здобутки національно-духовної спадщини. Перспективами подальших досліджень вбачаємо поширення тематики заходів національно-патріотичного виховання з використанням можливостей інтернет-ресурсів.

Список використаних джерел

1. Варивода К. С. Позитивні й негативні аспекти взаємодії сучасної молоді в соціальних мережах. *Науковий огляд*. 2015. №7 (17). <https://naukajournal.org/index.php/naukajournal/article/view/549/0>

2. Гордійчук Г. Б. Використання інформаційного освітнього середовища в навчальному процесі педагогічного вищого закладу. *Освітнє середовище для підготовки майбутніх педагогів засобами ІКТ*: монографія. Вінниця: ФОП Рогальська І. О. 2011. С. 46–97.
3. Кін О.М. Витоки проблеми формування національної самосвідомості особистості. *Інноватика у вихованні*. 2021. Вип. 13. Том 1. С. 163–173.
4. Кін Олена. Квінтесенція національної самосвідомості особистості. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвуз. зб. наук. пр. молодих вчених*. 2021. Вип. № 38. С. 120–125.
5. Концепція виховної роботи на 2021-2025 рр.. (2021) ХНПУ імені Г.С.Сковороди. URL: http://hnpu.edu.ua/sites/default/files/files/Normat_dokum/Pol/Koncepcia_vyhovnoi_robotu.pdf
6. Лясота Л. Соціальні мережі та неформальні практики у політичному дизайні пострадянських суспільств. *Політичний менеджмент*. 2006. N 4. С. 65–79.
7. Морикіт Т. Соціальні мережі як чинник формування громадянського суспільства. *Вісник Прикарпатського університету*. 2018. Вип. 12. С. 274–278.
8. Наказ МОН України (2022). Концепція національно-патріотичного виховання в системі освіти України. URL: <https://imzo.gov.ua/2022/06/08/nakaz-mon-vid-06-06-2022-527-pro-deiaki-pytannia-natsional-no-patriotichnoho-vykhovannia-v-zakladakh-osvity-ukrainy-ta-vyznannia-takym-shcho-vtratyv-chynnist-nakazu-ministerstva-osvity-i-nauky-ukrainy/>
9. Руденко А.Ф. Соціальні мережі як ефективний засіб громадської самоорганізації в сучасній Україні. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2018-05/Rudenko-52ea7.pdf>
10. Собченко Т. М. Сучасні вимоги до підготовки майбутніх філологів у закладах вищої освіти в умовах цифровізації. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка*. 2021. Вип. 8 (346). Ч. II. С.157-167. [https://doi.org/10.12958/2227-2844-2021-8\(346\)-2-157-166](https://doi.org/10.12958/2227-2844-2021-8(346)-2-157-166)
11. Собченко Т.М., Ворожбит-Горбатюк В.В., Бондаренко Є.О. Основні вектори виховної роботи педагогічного закладу вищої освіти в умовах воєнного стану. *Освіта дорослих*. 2022. Вип.1 (21). С. 97-105. [https://doi.org/10.35387/od.1\(21\).97-105](https://doi.org/10.35387/od.1(21).97-105)
12. Чуприна Л. Соціальні мережі як інструмент реалізації громадських ініціатив. Центр досліджень соціальних комунікацій НБУВ. URL: http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=1085:sotsialni-merezhi-yak-instrumentrealizatsiji-gromadskikh-initsiativ&catid=127&Itemid=460
13. Яцишин А. Застосування віртуальних соціальних мереж для потреб загальної середньої освіти. *Інформаційні технології в освіті*. 2014. N 19. С. 119–126.

References.

1. Varyvoda K.S. Pozytyvni y nehatyvni aspekty vzaiemodii suchasnoi molodi v sotsialnykh merezhakh. *Naukovyi ohliad*. №7 (17). 2015. <https://naukajournal.org/index.php/naukajournal/article/view/549/0>
2. Hordiichuk H. B. Vykorystannia informatsiinoho osvitnoho seredovyscha v navchalnomu protsesi pedahohichnoho vyshchoho zakladu. *Osvitnie seredovyshe dlia pidhotovky maibutnikh pedahohiv zasobamy IKT: monohrafiia*. Vinnytsia: FOP Rohalska I. O. 2011. S. 46–97.
3. Kin O.M. Vytoky problemy formuvannia natsionalnoi samosvidomosti osobystosti. *Innovatyka u vykhovanni*. 2021. Vyp. 13. Tom 1. S. 163-173.
4. Kin Olena. Kvintesentsiia natsionalnoi samosvidomosti osobystosti. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk: mizhvuz. zb. nauk. pr. molodykh vchenykh*. 2021. Vyp. № 38. S. 120–125.
5. Kontseptsiiia vykhovnoi roboty na 2021-2025 rr.. (2021) KhNPU imeni H.S.Skovorody. URL: http://hnpu.edu.ua/sites/default/files/files/Normat_dokum/Pol/Koncepcia_vyhovnoi_robotu.pdf
6. Liasota L. Sotsialni merezhi ta neformalni praktyky u politychnomu dyzaini postradianskykh suspilstv. *Politychnyi menedzhment*. 2006. N 4. S. 65–79.
7. Morykit T. Sotsialni merezhi yak chynnyk formuvannia hromadianskoho suspilstva. *Visnyk Prykarpatskoho universytetu*. 2018. Vyp. 12. S. 274–278.
8. Nakaz MON Ukrainy (2022). Kontseptsiiia natsionalno-patriotichnoho vykhovannia v systemi osvity Ukrainy. URL: <https://imzo.gov.ua/2022/06/08/nakaz-mon-vid-06-06-2022-527-pro-deiaki-pytannia-natsional-no-patriotichnoho-vykhovannia-v-zakladakh-osvity-ukrainy-ta-vyznannia-takym-shcho-vtratyv-chynnist-nakazu-ministerstva-osvity-i-nauky-ukrainy/>
9. Rudenko A.F. Sotsialni merezhi yak efektyvnyi zasib hromadskoi samoorganizatsii v suchasni Ukraini. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2018-05/Rudenko-52ea7.pdf>
10. Sobchenko T. M. Suchasni vymohy do pidhotovky maibutnikh filolohiv u zakladakh vyshchoi osvity v umovakh tsyfrovizatsii. *Visnyk LNU imeni Tarasa Shevchenka*. Vyp. 8 (346). Ch. II. 2021. S.157-167. [https://doi.org/10.12958/2227-2844-2021-8\(346\)-2-157-166](https://doi.org/10.12958/2227-2844-2021-8(346)-2-157-166)
11. Sobchenko T.M., Vorozhbit-Horbatiuk V.V., Bondarenko Ye.O. Osnovni vektory vykhovnoi roboty pedahohichnoho zakladu vyshchoi osvity v umovakh voiennoho stanu. *Osvita doroslykh*. Vyp.1 (21). 2022. S. 97-105. DOI: [https://doi.org/10.35387/od.1\(21\).2022.97-105](https://doi.org/10.35387/od.1(21).2022.97-105)
12. Chupryna L. Sotsialni merezhi yak instrument realizatsii hromadskykh initsiatyv. Tsentr doslidzhen sotsialnykh komunikatsii NBUV. URL: http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=1085:sotsialni-merezhi-yak-instrumentrealizatsiji-gromadskikh-initsiativ&catid=127&Itemid=460
13. Iatsyshyn A. Zastosuvannia virtualnykh sotsialnykh merezh dlia potreb zahalnoi serednoi osvity. *Informatsiini tekhnologii v osviti*. 2014. N 19. С. 119–126.